

КЛЮЧОВІ ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ГАЛУЗІ

©2021 ВОРОНЮК Є. В.

УДК 338.24
JEL: K2; M21; O4

Воронюк Є. В. Ключові загрози економічній безпеці підприємств готельно-ресторанної галузі

Сучасний етап розвитку світового господарства, рівень конкуренції та інноваційно-технологічний розвиток суттєво впливають на економічну безпеку підприємств готельної галузі. На сьогодні для ефективного та безпечного економічного розвитку готельного господарства необхідно забезпечувати безпеку гостей, співробітників та інших осіб; підтримувати репутацію бренду; формувати середовище безпечності та достатньої прозорості інформаційних ресурсів підприємства для гостей готелів. Сучасність постійно формує нові вимоги до забезпечення економічної безпеки підприємств готельно-ресторанної галузі, що обумовлено багатьма аспектами світового господарства. Так, глобалізаційні тренди, техніко-технологічний розвиток, наслідки коронавірусної інфекції COVID-19 та інші обставини створюють нові ризики та загрози. Формування умов для безпечного розвитку підприємств готельно-ресторанної галузі знаходиться під впливом багатьох факторів. Так, швидкість техніко-технологічного розвитку створює нові методи надання послуг, такі як: системи дистрибуції, електронні бронювання, орендні апартаменти з переліком послуг на вибір. Як наслідок, постійні зміни в зовнішньому середовищі підприємств готельно-ресторанної галузі стають джерелом ризиків і загроз їх економічній безпеці. Нова коронавірусна інфекція, пандемія, світові локдауни, карантинні обмеження та недостатній рівень розвитку медичного сектора також вплинули на процеси функціонування та економічну безпеку підприємств готельно-ресторанної галузі. Ефективне управління економічною безпекою готелів досягається завдяки системному підходу до аналізу й оцінки можливих ризиків і загроз їх безпечному розвитку. У цьому процесі одним із ключових аспектів постає забезпечення інформаційної безпеки як елемента економічної безпеки підприємств готельно-ресторанної галузі. Ризики та загрози виявляються на рівні готелю за допомогою різних засобів, включаючи збір оперативної інформації, аудит якості, оцінку управління ризиками та внутрішній аудит. Дослідження ризиків і загроз економічній безпеці допомагає підприємству уникнути зниження ефективності його господарчої діяльності та шкоди репутації. Ефективна система економічної безпеки відіграє важливу роль у повсякденній діяльності підприємств готельної галузі. У статті досліджено та охарактеризовано основні ризики та загрози економічній безпеці підприємств галузі тимчасового розміщення. Проаналізовано їх вплив на рівень економічної безпеки підприємств готельної галузі. Обґрунтовано необхідність систематичного аналізу та моніторингу ризиків і загроз економічній безпеці підприємства.

Ключові слова: економічна безпека готелів, ризики та загрози підприємств готельної галузі, аналіз, обґрунтування.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-6-145-150>

Рис.: 1. **Бібл.:** 13.

Воронюк Євгенія Валеріївна – викладач кафедри підприємництва і готельно-ресторанного бізнесу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: yevheniya.voronjuk@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1635-7421>

UDC 338.24
JEL: K2; M21; O4

Voronjuk I. V. Key Threats to Economic Security of Hotel and Restaurant Enterprises

The modern stage of the development of the world economy, the level of competition and innovation-technological development significantly affect the economic security of hotel industry enterprises. Today, for the effective and secure economic development of the hotel industry, it is necessary to ensure the safety of guests, employees and others; maintain brand reputation; form an environment of safety and sufficient transparency of the information resources of the enterprise for hotel guests. Modernity constantly forms new requirements for ensuring the economic security of hotel and restaurant industry enterprises, which is due to many aspects of the world economy. Thus, globalization trends, technical and technological development, consequences of COVID-19 coronavirus infection and other circumstances create new risks and threats. The formation of conditions for the secure development of hotel and restaurant industry enterprises is influenced by many factors. The speed of technical and technological development creates new methods of providing services, such as: distribution systems, electronic bookings, rental apartments with a list of services to choose from. As a result, constant changes in the external environment of hotel and restaurant industry enterprises become a source of risks and threats to their economic security. The novel coronavirus infection, pandemic, global lockdowns, quarantine restrictions and insufficient development of the medical sector also affected the functioning and economic security of hotel and restaurant industry enterprises. Effective management of hotel economic security is achieved through a systematic approach to analyzing and assessing possible risks and threats to their safe development. In this process, one of the key aspects is the provision of information security as an element of economic security of hotel and restaurant industry enterprises. Risks and threats are detected at the hotel level through a variety of means, including the collection of operational information, quality audit, risk management assessment and internal audit. Research of risks and threats to economic security helps the enterprise to avoid reducing the efficiency of its economic activity and damage to reputation. An efficient system of economic security plays an important role in the daily activities of hotel industry enterprises. The article examines and characterizes the main risks and threats to the economic security of enterprises in the temporary accommodation sector. Their impact on the level of economic security of hotel industry enterprises is analyzed. The need for systematic analysis and monitoring of risks and threats to the economic security of the enterprise is substantiated.

Keywords: economic security of hotels, risks and threats to hotel industry enterprises, analysis, substantiation.

Fig.: 1. **Bibl.:** 13.

Voronjuk Ievgeniia V. – Lecturer of the Department of Entrepreneurship and Hotel and Restaurant Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: yevheniya.voronjuk@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1635-7421>

Розвиток індустрії тимчасового розміщення та харчування безпосередньо пов'язаний з туристичною галуззю, нарощуванням швидкості пасажирських перевезень, підвищенням ділової активності та іншими глобалізаційними тенденціями.

Зміна в соціально-економічному стані пересічних громадян по всьому світу призвела до скорочення терміну перебування туристів у готелях. Так, раніше середній відпочинок влітку продовжувався від чотирьох до шести тижнів, але інфляційні процеси, світові фінансові кризи, зміна економічних і політичних орієнтирів змінили і достаток населення, що призвело до збільшення попиту на короткостроковий відпочинок.

Поступово змінювався не тільки середній строк перебування в готелі, але й вимоги до довкілля та відпочинку. Внаслідок цих процесів багато компаній індустрії гостинності змінили свої маркетингові стратегії для задоволення нових потреб клієнтів. Відбулося збільшення кількості розваг, підвищення рівня майнової безпеки, створення умов для відпочинку сімей з дітьми, забезпечення трансферу, підвищення рівня кваліфікації персоналу, створення готелів та номерів «економ-класу». Такий підхід продемонстрував, що розвиток готельно-ресторанної галузі можливий лише за умови гнучкості бізнес-структур і вміння адекватно реагувати та сприймати мінливі потреби споживачів. Але постійна зміна світової економіки, зростаючий добробут населення, підвищення доступності міжнародних подорожей суттєво вплинули на загрози економічній безпеці підприємств готельно-ресторанної галузі.

Техніко-технологічний розвиток створив нові ідеї надання послуг у сфері тимчасового розміщення та харчування. Так, з'явилися нові системи дистрибуції, електронні бронювання, орендні апартаменти з переліком послуг на вибір. Швидкість зміни зовнішнього середовища і сьогодні постає як джерелом загроз для існування підприємства, так і джерелом підвищення доходів від його господарчої діяльності.

Оскільки глобальна туристична галузь зараз потерпає від коронавірусної пандемії, а розвиток світового медичного потенціалу ще знаходиться на недостатньому рівні, щоб протистояти їй, підприємствам готельно-ресторанної галузі доводиться розробляти нові стратегії та застосовувати нову тактику, щоб пережити майбутні фінансові кризи.

Майже в усьому світі введені локдауни, спричинені розповсюдженням вірусу, та істотно знижена готовність людей до подорожей, що обумовлює серйозні потрясіння в економіці туризму.

Загрози та ризики щодо економічної безпеки готельно-ресторанної галузі досліджувалися такими вітчизняними вченими, як: О. М. Головка, С. С. Махлинець, Г. В. Симочко [4], Р. М. Дацків [5], В. С. Ковешніков, А. Т. Матвієнко, О. Г. Разметова [6] та іншими.

Так, О. М. Головка стверджує, що «економічна безпека готельно-ресторанного бізнесу – це стан

захищеності життєво важливих інтересів будов від внутрішніх і зовнішніх загроз (джерел небезпеки), сформований адміністрацією і колективом готелю чи відповідними службами ресторану шляхом реалізації системи заходів правового, економічного, організаційного, інженерно-технічного і соціально-психічного характеру» [4].

На думку Р. М. Дацківа, економічна безпека є таким станом економічного розвитку суб'єкта господарювання (особи, держави, організації тощо), який забезпечує йому гармонійний розвиток і ефективне використання шансів і усунення загроз оточуючого середовища [5].

Проте слід зазначити, що питання ризиків і загроз економічній безпеці підприємств готельно-ресторанної галузі ще не достатньо досліджені.

Мета дослідження полягає у виявленні ключових ризиків і загроз економічній безпеці підприємств готельно-ресторанної галузі.

Методи дослідження – описовий, аналітичний, узагальнення, логіки.

Всесвітня рада з питань подорожей і туризму (WTTC) [10] у партнерстві з Global Rescue, членською організацією, що забезпечує медичні послуги, охорону, евакуацію, послуги кризис-менеджерів, представила нове дослідження, в якому проаналізовано вплив 90 криз між 2001 і 2018 рр., і час, необхідний на відновлення нормальної роботи постраждалих закладів.

У ході дослідження було проаналізовано 90 кризових ситуацій у компаніях сфери тимчасового розміщення та харчування: 32% з них стосувалися тероризму/безпеки; 13% – хвороб/інфекційних спалахів; 19% – політичної нестабільності; 36% – стихійних лих. За результатами дослідження було визначено, що:

- ✦ сектор подорожей і туризму є більш стійким, ніж будь-коли – середній час відновлення після кризових ситуацій зменшився з 26 місяців у 2001 р. до 10 місяців у 2018 р.;
- ✦ з чотирьох проаналізованих кризових категорій політична нестабільність виявилася найскладнішою (із середнім часом відновлення 22,2 місяця, мінімум 10 місяців), тоді як терористичні події або інциденти, пов'язані з безпекою, мають найкоротший середній час відновлення – 11,5 місяців (мінімум 2 місяці);
- ✦ середній час відновлення після стихійних лих і спалахів хвороб становив відповідно 16,2 місяця та 19,4 місяця (мінімум 1 та 10 місяців відповідно) [1].

Це дослідження демонструє, що відновити стабільну роботу та продовжити нарощувати обороти можливо навіть після настання кризової ситуації, але розробка заходів швидкого реагування та недопущення кризи буде більш економічно ефективною, навіть з урахуванням необхідності додаткового фінансування

та створення спеціалізованого відділу по забезпеченню економічної безпеки підприємства готельно-ресторанної галузі.

Спрогнозувати момент настання наступної кризи неможливо, але керівництво готелю чи ресторану має сформувати таку модель поведінки організації та її співробітників [7], яка буде:

- ✦ протидіяти можливим ризикам і загрозам як у теперішньому часі, так і в майбутньому;
- ✦ використовувати інноваційні рішення в процесі управління бізнес-структурою;
- ✦ орієнтуватися на забезпечення безпечного перебування на території організації її гостей та співробітників.

Упровадження такої моделі поведінки сьогодні забезпечить безпечний розвиток бізнес-структури в майбутньому.

Питання виявлення ключових ризиків і загроз економічній безпеці підприємств галузі тимчасового розміщення та харчування комплексне та багатоаспектне, оскільки їх джерело криється як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі (рис. 1).

Відповідно до рис. 1 зовнішнє середовище підприємств індустрії гостинності формує такі основні ризики та загрози економічній безпеці, як всі види та форми тероризму, біологічні загрози, репутаційні ризики, стихійні лиха та інші форс-мажорні обставини.

Своєю чергою, внутрішнє середовище є джерелом таких ризиків і загроз, як майновий ризик, інфекційні хвороби, харчові отруєння, ризики пов'язані з використанням приміщень, ризик роботи з конфіденційними даними.

За оцінками експертів, з 2002 по 2015 рр. 44% нападів на розкішні готелі було здійснено вибухівкою:

- ✦ вибухівка, прикріплена до транспортного засобу, – 31% випадків;
- ✦ багатосторонні атаки, тобто використання комбінації методів;
- ✦ поєднання вогнепальної зброї та вибухівки – 30,6%;
- ✦ задіяно лише вогнепальну зброю – 13%.

У першій половині 2019 р. відбулося 16 атак на популярні туристичні місця відпочинку, включаючи ресторани та готелі, пов'язані або з Ісламською державою, або з Аль-Каїдою (або їх філіями). «Шістнадцять» здається малою кількістю, але цифри вказують на те, що це на 60% більше, ніж за той самий час у 2018 р.

Тероризм у всіх формах призводить до катастрофічних наслідків, але ефективно організована система забезпечення економічної безпеки, елементом якої є забезпечення фізичної та майнової безпеки, здатна розробити дієві заходи для протидії тероризму.

Так, найвагоміше значення має місце розташування закладу, доступність входу або транспортного під'їзду, чіткість інструкцій для охоронців, їх кваліфікація та розуміння необхідності виконання методичних рекомендацій.

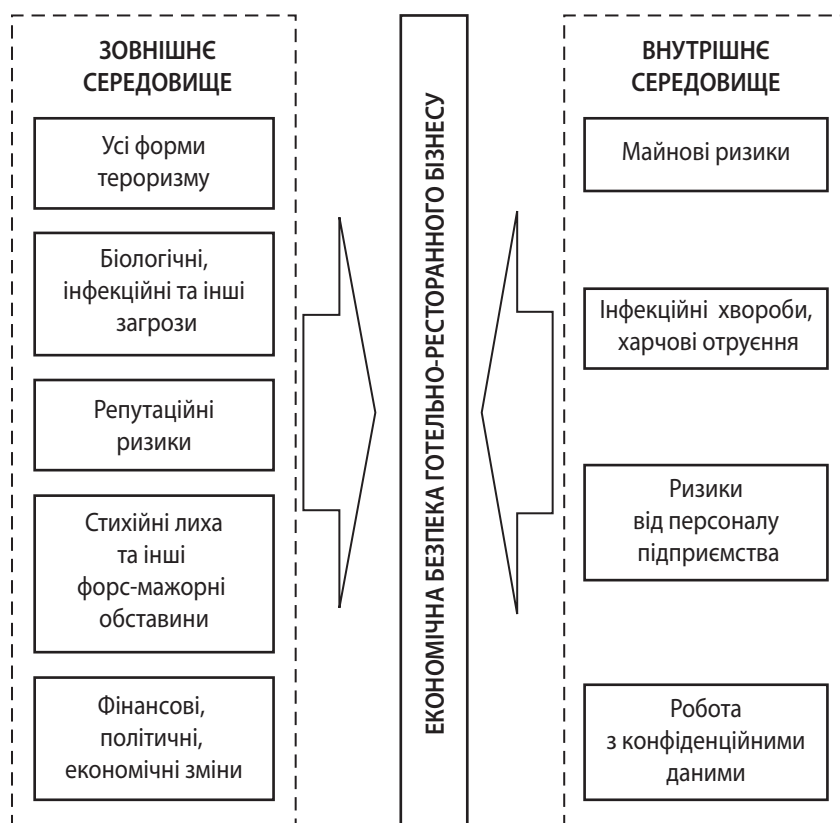

Рис. 1. Ключові ризики та загрози економічній безпеці підприємства готельно-ресторанної галузі

Трьома взаємозалежними ключовими стратегіями розвитку в часи підвищеного ризику є *обізнаність – визнання – комунікація (ARC)*.

Якщо в галузі не вибудовано та не налагоджено ефективних комунікаційних зв'язків, не проводиться обмін інформацією, розвиток такої галузі майже неможливий.

Біологічні загрози – найяскравішим прикладом сучасності може бути поселення до готелю особи з коронавірусною інфекцією COVID-19 і замовчування нею цього факту, що, безперечно, призведе до катастрофічних наслідків.

Репутаційні ризики для підприємств галузі гостинності відіграють значну роль. В умовах підвищення інтенсивності конкуренції на ринку надання послуг з тимчасового розміщення, особливо посилені наслідками глобальних пандемії та локдаунів, що призвели до закриття великої кількості готелів, зберегти репутацію підприємства доволі складно.

Загалом, напрацювання позитивної репутації бренду – процес довгий і такий, що потребує детально розробленого стратегічного плану розвитку, саме тому систематичне відстеження відгуків щодо діяльності готелю, спілкування з клієнтами та вдосконалення роботи персоналу [11] і підприємства в цілому, необхідне для недопущення репутаційних ризиків, і як наслідок економічної ефективності господарчої діяльності бізнес-структури [11].

Форс-мажорні обставини, політичні й економічні зміни належать до зовнішніх обставин.

В умовах постійного розвитку світового господарства, посилення боротьби за всі види ресурсів та інших змін на політичній арені світу підприємствам майже неможливо передбачити настання тих чи інших економіко-політичних змін у країні. При цьому розповсюдженою практикою є прийняття рішень про інвестування в готельний бізнес на основі макроекономічних орієнтирів тієї чи іншої країни [2; 8].

STR Analytics запустила новий інструмент прогнозування у відповідь на необхідність готельного господарства вдосконалити прогнозування та зрозуміти ризик агресивності прогнозів, враховуючи всі проблеми, що стосуються фінансової сторони готельного сектора під час нещодавнього спаду.

Нова пропозиція, DataCast дозволяє створити звіт, який має можливість модифікувати та краще розробляти практичні прогнози, включаючи коливання в економіці. DataCast також оцінює кожен історичний показник і узагальнює їх в унікальному візуальному зчитуванні. Новий продукт призначений для вдосконалення процесу прогнозування для складання бюджету та бізнес-планування, оцінки ризиків, аналізу, андеррайтингу та належної перевірки транзакцій, оцінок, маркетингових досліджень і техніко-економічних обґрунтувань [3].

Внутрішнє середовище підприємства також стає джерелом загроз його економічній безпеці. Так, ключовими ризиками, які виходять безпосередньо від підприємства, виступають: майнові ризики; інфекційні хвороби, харчові отруєння; ризики пов'язанні з використанням приміщень; робота з конференційними даними.

Загрози майновій безпеці як елемента економічної безпеки підприємства галузі тимчасового розміщення полягає в організації умов безпечного використання майна підприємства його гостями та співробітниками та забезпечення самого майнового комплексу від пошкоджень. Для досягнення цих цілей підприємства готельної галузі використовують комплекс заходів – від забезпечення безперервної охорони приміщень і встановлення апаратних систем відеоспостереження до отримання від гостей готелю завдатків на випадок пошкоджень. Також розповсюдженою є традиція страхування майна компанії [11].

Інфекційні хвороби та харчові отруєння – окрема галузь ризиків і загроз економічній безпеці підприємства галузі тимчасового розміщення, особливо, якщо на території компанії функціонує ресторанна служба. Слід зауважити, що інфекційні хвороби належать не лише до сфери ресторанного обслуговування – в обов'язки персоналу та гостей готелю входять відстеження стану свого здоров'я та вчасне відвідування лікаря з метою недопущення розповсюдження інфекції серед інших гостей та персоналу готелю [11].

Усі ризики та загрози пов'язані між собою, вони не можуть існувати відокремлено, тому якщо компанія допустить настання харчового отруєння або розповсюдження інфекційної хвороби, це, безперечно, вплине на репутацію підприємства, хоча репутаційні ризики і належать до зовнішнього середовища підприємства.

Кожен співробітник компанії також може стати джерелом ризиків і загроз її економічній безпеці [9].

Мінімізація ризиків у питаннях людських ресурсів здійснюється методом дотримання політики надання рівних можливостей кожному співробітнику. Співробітникам пропонується робити пропозиції щодо нововведень, процедур економії коштів, вільного обміну іншими позитивними ідеями, що стосуються індустрії гостинності тощо [12].

Іншими словами, для підприємства доцільно створити середовище, яке винагороджує підприємницьку ініціативу та продуктивність. Для мінімізації такого виду ризиків підприємство має:

- ✦ впровадити належну політику щодо набору персоналу на всіх рівнях;
- ✦ створити систему оцінки для періодичного перегляду фінансового мотивування співробітників;
- ✦ працівники мають регулярно проходити навчання для підвищення кваліфікації;

- ✦ з метою усунення трудових спорів на підприємстві доцільно використовувати методи переговорів;
- ✦ співробітникам можна пропонувати робити пропозиції й обговорювати будь-які проблеми зі своїм начальством.

Поступовий перехід до цифрової економіки, формування нових знань у техніко-технологічній сфері поширило коло загроз економічній безпеці готельного бізнесу. Зокрема робота з конфіденційними даними все більше знаходиться під впливом кібернетичних загроз. Кібертероризм являє собою зростаючий ризик не тільки для галузі гостинності, а і для подорожуючих.

Частішими становляться крадіжки даних, злом програмного забезпечення, промисловий шпionаж та інші злочини, пов'язані з кіберпростором.

Галузь тимчасового розміщення стала свідком появи вебсервісів, що дозволяють легко отримувати, організовувати, управляти й аналізувати великі обсяги складних взаємопов'язаних даних. У таких умовах підприємствам доцільно оцінювати й аналізувати можливості та надійність ІТ-системи готелю, якість і безпечність встановленого програмного забезпечення, враховувати рівні доступу персоналу компанії до конфіденційних даних підприємства та особистої інформації гостей готелю.

ВИСНОВКИ

Ризик – це невизначеність, пов'язана з майбутнім результатом чи подією. Ризик – це поняття, яке позначає потенційний негативний вплив на актив або деякі характеристики вартості, що може виникнути внаслідок якогось теперішнього процесу чи майбутньої події.

У сучасних умовах глобальних карантинних обмежень внаслідок пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 готельно-ресторанна галузь, як і загалом туристичний сектор, продемонстрували необхідність державної підтримки підприємств цієї сфери.

Крім того, індустрія гостинності відчула вплив обмежень на поїздки, появу нової форми готельних клієнтів – «карантинних гостей» – і необхідність нових стратегій виживання в індустрії готелів на основі віртуалізації.

Практика забезпечення економічної безпеки підприємств галузі тимчасового розміщення пов'язана з результатами діяльності готелів. Зокрема, політика забезпечення економічної безпеки, частий перегляд встановленої політики, залучення працівників при її формулюванні та здійсненні, навчання працівників і систематичний моніторинг ризиків і загроз економічній безпеці підвищує продуктивність готелів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Travel & Tourism Industry is More Resilient Than Ever According to New Research by WTTC and Global Res-

cue. 05.03.2021. URL: <https://wtcc.org/News-Article/Travel-Tourism-Industry-is-More-Resilient-Than-Ever-According-to-New-Research-by-WTTC-and-Global-Rescue>

2. Understanding the risks of the economic cycle and its impact on the hotel industry // Reuters events. 05.09.2011. URL: <https://www.reutersevents.com/travel/archive/understanding-risks-economic-cycle-and-its-impact-hotel-industry>
3. Benchmarking the Global Hotel Industry // STRAnalytics. URL: <https://str.com/industries/hotels>
4. Головка О. М., Махлинець С. С., Симочко Г. В. Організація готельного господарства: навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. 410 с.
5. Дацків Р. М. Економічна безпека у глобальному вимірі. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 7. С. 143–153.
6. Ковешніков В. С., Матвієнко А. Т., Разметова О. Г. Організація готельно-ресторанного господарства : навч. посіб. Київ : Видавництво ЛіраК, 2018. 564 с.
7. Шацька З. Я. Трансформація системи управління підприємством в період глобальних змін. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6029>
8. Давидова О. Ю., Полстяна Н. В. Інформаційно-комп'ютерні інновації в ресторанному бізнесі. *Комуніальне господарство міст. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 106. С. 403–408. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/29517/1/403-408%20Давидова%20ОЮ.pdf>
9. Павленчик Н. Ф. Управлінські аспекти готельно-ресторанного бізнесу // Проблеми та перспективи розвитку економіки України в умовах глобалізації : матеріали Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. Львів, 2017. С. 143–145.
10. World Travel & Tourism Council (WTTC) represents the Travel & Tourism sector globally / World Travel & Tourism Council (WTTC). URL: <https://wtcc.org/>
11. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. семінару (с. Гута, 3 жовтня 2019 р.). Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. URL: https://www.ldufk.edu.ua/files/Docs%20Zagalni/Programa_STRIG_2020_OST.pdf
12. Гакова М. В. Концептуальні підходи до управління персоналом підприємств готельно-ресторанного господарства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 4. С. 130–134. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/940/1/Gakova_2_Kontseptualni_%20pidkhody.pdf
13. Гіряк Л. І., Сопіга В. Б. Формування культури та якості обслуговування у готельно-ресторанних підприємствах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2018. Вип. 21. Ч 1. С. 50–55. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_1_2018ua/13.pdf

REFERENCES

- “Benchmarking the Global Hotel Industry”. STRAnalytics. <https://str.com/industries/hotels>
- Datskiv, R. M. “Ekonomiczna bezpeka u hlobalnomu vymiri” [Economic Security in the Global Dimension]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (2004): 143-153.

- Davydova, O. Yu., and Polstiana, N. V. "Informatsiino-kompiuterni innovatsii v restorannomu biznesi" [Information and Computer Innovations in the Restaurant Business]. *Komunalne hospodarstvo mist. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 106 (2018): 403-408. <https://eprints.kname.edu.ua/29517/1/403-408%20Давидова%20ОЮ.pdf>
- Hakova, M. V. "Kontseptualni pidkhody do upravlinnia personalom pidpriemstv hotelno-restorannoho hospodarstva" [Conceptual Approaches to Human Resource Management of the Enterprises of Hotel and Restaurant Economy]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 4 (2014): 130-134. http://elibrary.donnuet.edu.ua/940/1/Gakova_2_Kontseptualni_%20pidkhody.pdf.pdf
- Hirniak, L. I., and Sopiha, V. B. "Formuvannia kultury ta yakosti obsluhovuvannia u hotelno-restorannykh pidpriemstvakh" [Formation of Culture and Quality of Service in the Hotel and Restaurant Enterprises]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, is. 21, part 1 (2018): 50-55. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/21_1_2018ua/13.pdf
- Holovko, O. M., Makhlynets, S. S., and Symochko, H. V. *Orhanizatsiia hotelnoho hospodarstva* [Organization of the Hotel Industry]. Kyiv: Kondor, 2011.
- Koveshnikov, V. S., Matviienko, A. T., and Razmetova, O. H. *Orhanizatsiia hotelno-restorannoho hospodarstva* [Organization of Hotel and Restaurant Industry]. Kyiv: Vydavnytstvo LiraK, 2018.
- Pavlenchuk, N. F. "Upravlinski aspekty hotelno-restorannoho biznesu" [Management Aspects of Hotel and Restaurant Business]. *Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii*. Lviv, 2017. 143-145.
- "Suchasni tendentsii rozvytku industrii hostynnosti" [Current Trends in the Hospitality Industry]. Lviv : LDUFK im. Ivana Boberskoho, 2020. https://www.ldufk.edu.ua/files/Docs%20Zagalni/Programa_STRIG_2020_OST.pdf
- Shatska, Z. Ya. "Transformatsiia systemy upravlinnia pidpriemstvom v period hlobalnykh zmin" [Transformation of the System of Management of Enterpris in Global Changes Period]. *Efektivna ekonomika*, no. 12 (2017). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6029>
- "Travel & Tourism Industry is More Resilient Than Ever According to New Research by WTTC and Global Rescue". March 05, 2021. <https://wtcc.org/News-Article/Travel-Tourism-Industry-is-More-Resilient-Than-Ever-According-to-New-Research-by-WTTC-and-Global-Rescue>
- "Understanding the risks of the economic cycle and its impact on the hotel industry". Reuters events. September 05, 2011. <https://www.reutersevents.com/travel/archive/understanding-risks-economic-cycle-and-its-impact-hotel-industry>
- "World Travel & Tourism Council (WTTC) represents the Travel & Tourism sector globally". World Travel & Tourism Council (WTTC). <https://wtcc.org/>